

Felaktig hantering av assistansersättning bakom återkallade tillstånd

Utbetalningsmyndigheten har analyserat orsakerna till varför IVO drar in anordnares tillstånd att bedriva assistans och finner att felaktig användning av assistansersättning och ekonomiskt belastade styrelseledamöter är vanliga orsaker. Genom att samköra uppgifter från Bolagsverket, Inspektionen för vård och omsorg (IVO) och Skatteverket visar vi att det i dagsläget förekommer assistansanordnare som har företrädare som har ekonomiska belastningar som kan vara oförenliga med kraven för att bedriva tillståndspliktig verksamhet. Resultaten utgör ett underlag för att bedöma hur Utbetalningsmyndigheten kan utveckla kontroller för att förhindra att felaktiga utbetalningar av assistansersättning kommer oseriösa anordnare till del.



Felaktig hantering av assistansersättning bakom återkallade tillstånd

Resultaten i korthet

Enligt Försäkringskassan uppskattades de felaktiga utbetalningarna för assistansersättning till nästan 2,6 miljarder kronor för 2025. Utbetalningsmyndigheten undersöker nu möjligheterna att utveckla kontroller för att upptäcka om felaktiga utbetalningar av assistansersättning kommer oseriösa anordnare till del.

För att bedriva personlig assistans i privat regi krävs tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO). IVO gör en ägar- och ledningsprövning för att utesluta oseriösa assistansanordnare från marknaden och säkerställa att den som beviljas tillstånd har förutsättningar att bedriva personlig assistans av god kvalitet. IVO granskar till exempel om företrädarna har tidigare ekonomiska belastningar som kan indikera att de inte avser att bedriva en seriös verksamhet.

Utbetalningsmyndigheten har analyserat samtliga IVO:s beslut om att dra in tillstånd för assistansanordnare 2023–2025. Ekonomisk misskötsamhet genom felaktig hantering av assistansersättning och brister i företrädarnas lämplighet genom till exempel tidigare konkurser och kopplingar till andra bolag med brister var de vanligaste orsakerna.

IVO har inte möjlighet att löpande kontrollera ägare och ledning efter att ett tillstånd beviljats. Genom att samköra register från Bolagsverket, IVO och Skatteverket visar vi att det finns företrädare hos assistansanordnarna som har ekonomiska belastningar vilka kan ligga till grund för att ett tillstånd att bedriva personlig assistans återkallas. Vår analys visar även att styrelseförändringar är vanligt förekommande bland assistansanordnare. Det innebär att personer som inte har prövats av IVO får ledande positioner hos assistansanordnaren vilket ökar risken för att oseriösa aktörer som inte uppfyller kraven för att ha tillstånd att bedriva personlig assistans tar del av offentliga medel i form av assistansersättning.

Personlig assistans och statlig assistansersättning

Personlig assistans är ett stöd för personer med omfattande funktionsnedsättningar och är en insats enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Syftet är att personerna ska kunna vara delaktiga i samhället och leva ett självständigt liv.

Insatsen omfattar stöd med grundläggande behov, såsom andning, personlig hygien, att äta och dricka, av- och påklädning, kommunikation med andra samt stöd för att förebygga skada vid psykisk funktionsnedsättning eller till följd av ett medicinskt tillstånd. Därutöver kan personlig assistans även omfatta stöd i andra delar av vardagen, exempelvis förflyttningar, hushållssysslor, fritidsaktiviteter och arbete.

Kommunerna har ett övergripande ansvar för insatser enligt LSS. Personlig assistans beviljas av den enskildes hemkommun. De brukare som har grundläggande behov som innebär att behovet av personlig assistans överstiger i genomsnitt 20 timmar per vecka kan ha rätt till statlig assistansersättning från Försäkringskassan för att finansiera sin personliga assistans. Det är då Försäkringskassan som bedömer omfattningen av behovet och beviljar assistansersättningen.

Den enskilde som beviljats statlig assistansersättning kan välja att själv anställa sina assistenter, anlita kommunen eller en privat assistansanordnare med tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO). När en privat anordnare anlitas köper den försäkrade assistans av anordnaren med hjälp av assistansersättningen.¹ Anordnaren ansvarar för att ersättningen används för att finansiera assistansen, det vill säga till exempelvis löner till personliga assistenter och andra kostnader i verksamheten.

Knappt 2,6 miljarder kronor betalades ut felaktigt i statlig assistansersättning 2025

Assistansersättningen är en av de ersättningar i välfärdssystemet där de felaktiga utbetalningarna är som störst räknat i kronor.² Enligt Försäkringskassan uppgick de felaktiga utbetalningarna för assistansersättning till nästan 2,6 miljarder kronor, av totalt 31,2 miljarder, 2025.³

Felaktiga utbetalningar inom personlig assistans är problematiska av flera skäl. Det innebär inte bara att offentliga medel används felaktigt, utan också en risk för att brukare inte får den vård och omsorg de har rätt till.

1 Till vem assistansersättningen betalas ut regleras i 14–19 §§, SFB.

2 Ekonomistyrningsverket (2023), Omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, Rapport 2023:22, s. 22.

3 Försäkringskassan (2026), Årsredovisning 2025, s. 134 och 14.

Felaktigheter kan till exempel ske genom att vårdbehov överdrivs och att personer därför blir beviljade fler timmar personlig assistans än vad de behöver. De får då felaktigt för mycket assistansersättning utbetalt. I vissa fall förekommer upplägg där så kallade pappersassistenter används, det vill säga personer som formellt är anställda och där lönen betalas genom assistansersättning men som i praktiken inte utför något arbete.⁴ I andra fall rapporteras utförd assistans i större omfattning än vad som faktiskt har genomförts.⁵ Det innebär att brukare inte får den omsorg som de har rätt till, behöver och betalar för med assistansersättningen.

IVO prövar ansökningar för att säkerställa att assistans-anordnare är lämpliga

För att bedriva personlig assistans i privat regi krävs tillstånd enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). När en aktör ansöker om tillstånd genomför IVO en ägar- och ledningsprövning.⁶ Syftet är att säkerställa att endast lämpliga aktörer får bedriva verksamheten och att den personliga assistansen håller god kvalitet. I prövningen granskas personer med inflytande över verksamheten, såsom ägare och styrelse.⁷ Bedömningen omfattar bland annat ekonomisk skötsamhet, tidigare konkurser och andra omständigheter som kan påverka lämpligheten att bedriva verksamheten.⁸

Nya företrädare kan ta över verksamheter utan att ha genomgått ägar- och ledningsprövning.

När det sker förändringar i styrelsen ska dessa anmälas till Bolagsverket men även rapporteras till IVO inom två månader efter att förändringen anmälts till Bolagsverket.⁹ Det är dock oklart i vilken utsträckning denna rapportering faktiskt sker. IVO får inte löpande information om styrelseförändringar och saknar möjlighet att systematiskt följa upp förändringarna för att bedöma de nya styrelseledamöternas lämplighet att bedriva verksamheten.¹⁰ Det förekommer även att befintliga tillstånd

4 Polisen (2023), Assistansbedrägerier, Tematisk rapport, s.16.

5 Socialdepartementet (2018), Personlig assistans. Analys av en kvasimarknad och dess brottslighet, Promemoria, s. 76.

6 I ägar- och ledningsprövningen hämtar IVO information från bland annat belastningsregistret, Kronofogden, Skatteverket och Bolagsverket.

7 I styrelsen ingår följande funktioner: VD, vice-VD, Ställföreträdande VD, extern VD, extern vice-VD, extern firmatecknare, bolagsman, innehavare, komplementär, kommanditdelägare, representant, ordförande, vice ordförande, ledamot, verkställande ledamot, suppleant, delgivningsbar person, prokurist, föreståndare samt aktuarie. Vi har inte med revisorer och likvidatorer då dessa inte granskas av IVO.

8 IVO, Bedömningsstöd för lämplighetsprövning, s. 27ff.

9 Se 23 b § LSS samt 7 kap 2 a § SoL.

10 Intervju med IVO 251113.

överläts eller förändras genom att verksamheten säljs till nya företrädare som inte har genomgått ägar- och ledningsprövningen.¹¹ Detta innebär att förutsättningarna i verksamheten för att bedriva personlig assistans till god kvalitet kan förändras efter att tillstånd har beviljats utan att IVO har haft möjlighet att följa upp det.

IVO har identifierat denna problematik i sin tillsyn. Oseriösa aktörer försvårar ofta tillståndsprövning och tillsyn genom att till exempel inte uppfylla sin anmälnings-skyldighet, lämna felaktiga eller vilseledande uppgifter eller dölja verkliga företrädare som inte uppfyller kraven för tillstånd.¹² I delredovisningarna av regeringsuppdraget om förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet pekar IVO ut personlig assistans som ett område där risken för oseriösa aktörer bedöms vara särskilt hög och där tillsyner därför har förstärkts.¹³ Under 2025 avsåg IVO närmare 40 procent av ansökningarna om att starta tillståndspliktig verksamhet oavsett verksamhetsområde. Avslagsandelen för personlig assistans var överrepresenterad och uppgick till cirka 70 procent.¹⁴ Samtidigt utgjorde personlig assistans omkring 22 procent av de verksamheter inom omsorgen som fick sina tillstånd återkallade eller förbjuda under 2024–2025.¹⁵

Ekonomisk misskötsamhet och felaktig hantering av allmänna medel bakom majoriteten av återkallade tillstånd

IVO har befogenhet att återkalla tillstånd för personlig assistans eller förbjuda en verksamhet om missförhållandena är allvarliga eller innebär fara för enskildas liv, hälsa eller säkerhet. IVO kan även återkalla tillstånd om tillståndshavaren inte uppfyller krav på insikt, lämplighet eller ekonomiska förutsättningar eller om en assistansverksamhet inte tillhandahåller personlig assistans.

För att fördjupa kunskapen om vilka orsaker som i störst utsträckning ligger bakom IVO:s beslut att återkalla tillstånd att bedriva personlig assistans har Utbetalningsmyndigheten genomfört en kvalitativ textanalys¹⁶ av IVO:s samtliga 25 beslut om återkallelse av tillstånd under perioden 2023–2025. Analysen syftar till att identifiera återkommande teman och mönster i hur IVO motiverar sina beslut och utifrån dessa ta fram riskindikatorer som kan kopplas till oseriösa assistansanordnare. Riskindikatorerna kan användas i Utbetalningsmyndigheten kontroller för att upptäcka felaktiga utbetalningar av assistansersättning.

11 IVO (2025), Bidrag till att utveckla det brottsförebyggande arbetet, Redovisning av regeringsuppdrag (Ju 2024/02612), s. 10.

12 IVO (2026), Förstärkt tillsyn mot välfärdsbrottslighet inom omsorgen. Delredovisning II av regeringsuppdrag (S2024/00041), s. 17.

13 Ibid., s. 14.

14 Ibid., s. 12.

15 Ibid., s. 16.

16 Textanalys innebär att man systematiskt går igenom skriftligt material för att identifiera återkommande teman, mönster och sätt att beskriva en viss företeelse. Se Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2017).

Analysen visar att fyra återkommande teman ligger till grund för återkallelserna.¹⁷ Dessa teman presenteras nedan i fallande ordning efter hur ofta de förekommer i besluten.¹⁸

Tema 1: Ekonomisk misskötsamhet och felaktig hantering av allmänna medel

Det mest framträdande temat i materialet är ekonomisk misskötsamhet i kombination med felaktig hantering av allmänna medel. I dessa ärenden ligger fokus på hur assistansersättning har redovisats och kontrollerats. IVO beskriver bland annat felaktigt uppgiftslämnande till Försäkringskassan, omfattande återkrav av assistansersättning, oriktiga tidsredovisningar men även andra brister i hur ersättningen hanteras och redovisas, exempelvis felaktig rapportering av utförd assistans och bristande kontrollrutiner. Återkallelsen motiveras ofta med att verksamheten inte uppfyller kraven på korrekt och betryggande hantering av allmänna medel.

Fallbeskrivning

Ett bolag med tillstånd att bedriva personlig assistans enligt LSS granskas av IVO efter uppgifter från Försäkringskassan om felaktig redovisning av assistansersättning, bland annat i form av oriktiga tidsredovisningar och andra fel i rapporteringen av utförd assistans. Granskningen visar att bolaget under en längre tid har rapporterat dubbelassistans, trots att Försäkringskassan bedömt att brukarens behov hade minskat. Det ledde till att ersättning betalades ut för fler assistanstimmar än vad som motsvarade det faktiska behovet, och Försäkringskassan beslutade därför om återkrav på flera miljoner kronor.

IVO bedömer att bolaget lämnat felaktiga uppgifter och saknar tillräcklig kontroll över hur assistansen redovisas. Vid en samlad bedömning anses bolaget och dess företrädare inte uppfylla kraven på lämplighet, och tillståndet återkallas.

¹⁷ Se även IVO (2026), Vad har IVO sett 2025?, där myndigheten beskriver att tillsynen identifierat verksamheter inom socialtjänst och LSS som drivits av aktörer som saknar lämplighet eller förmåga att bedriva omsorg enligt gällande krav.

¹⁸ Flera beslut innehåller mer än ett bristområde. I analysen har varje beslut klassificerats utifrån det tema som framstår som det huvudsakliga motivet för återkallelsen i beslutsmotiveringen. Andra brister kan förekomma i samma beslut men redovisas inte som separata teman i denna sammanställning.

Tema 2: Brister i styrning och lämplighet

Brister i styrning och lämplighet är, vid sidan av ekonomisk misskötsamhet, ett av de mest framträdande temana. Medan ekonomisk misskötsamhet avser hur ersättningar hanteras och redovisas i verksamheten, avser detta tema företrädarnas lämplighet, bolagsstyrning och organisatoriska förutsättningar att bedriva verksamheten.

Personer bakom tidigare återkallade tillstånd kan återkomma i nya verksamheter.

I dessa beslut gör IVO en samlad bedömning av ägares och företrädares lämplighet att bedriva tillståndspliktig verksamhet. Bedömningen grundas ofta på historiska eller strukturella faktorer, såsom ekonomiska problem, skulder hos Kronofogden, tidigare konkursengagemang, kopplingar till andra bolag med brister eller tidigare återkallade tillstånd. Brister i styrning kan också handla om otydliga ägarförhållanden, bristande transparens i bolagsstrukturen eller svag intern kontroll, vilket försvårar insyn och ansvarsutkrävande. I ett beslut hade exempelvis personer med tidigare återkallade tillstånd återkommit i en ny verksamhet, vilket IVO bedömde som en risk för att samma problem skulle upprepas.

Akuta omsorgsbrister kan leda till att verksamheten bedöms utgöra en oacceptabel säkerhetsrisk.

Tema 3: Allvarliga omsorgsbrister

Allvarliga omsorgsbrister med fara för liv och hälsa förekommer i begränsad omfattning. Dessa beslut kännetecknas av mer akuta och konkreta missförhållanden i verksamheten. Det kan handla om bristande tillsyn, otrygga miljöer eller incidenter som innebär risk för brukarnas säkerhet. I ett fall framkom exempelvis att brukare vistats i en miljö där personal inte haft tillräcklig kontroll över situationen och där återkommande incidenter rapporterats, vilket IVO bedömde innebära en oacceptabel risk för brukarnas säkerhet.

Fallbeskrivning

IVO granskar en verksamhet med tillstånd att bedriva personlig assistans efter uppgifter om brister i hur assistansen fungerar i praktiken. Under tillsynen framkommer att verksamheten under en längre tid haft återkommande problem med hur assistansen organiseras och följs upp.

I flera fall saknas aktuella genomförandeplaner och dokumentation över hur assistansen ska utföras. Det innebär att personalen inte alltid har tydliga instruktioner om vad brukaren behöver hjälp med. IVO konstaterar också att verksamheten inte följer upp avvikelser eller incidenter på ett systematiskt sätt, vilket gör att samma problem kan uppstå igen.

Enligt IVO innebär dessa brister att det finns en risk för att brukare inte får den hjälp och trygghet de har rätt till. Myndigheten bedömer därför att verksamheten inte uppfyller kraven på kvalitet och säkerhet enligt LSS.

Vid en samlad bedömning beslutar IVO att återkalla tillståndet att bedriva personlig assistans.

Tema 4: Brister i registerkontroller

Brister i registerkontroller är ett tema som endast förekommer i enstaka fall. Det handlar om att verksamheten inte har genomfört eller dokumenterat registerkontroller innan personal anställts i verksamhet riktad till barn. Det gäller exempelvis kontroll av utdrag ur belastningsregistret, som enligt lag ska inhämtas och dokumenteras innan anställning. IVO betonar i besluten att registerkontroller är en grundläggande säkerhetsåtgärd. När sådana kontroller saknas eller hanteras felaktigt bedöms det som en allvarlig brist, även om någon incident inte har inträffat. I ett fall hade exempelvis flera personer anställts utan att utdrag ur belastningsregistret hade inhämtats eller sparats i enlighet med lagkraven.

Samma personer återkommer i nya bolag

I flera beslut framkommer att personer som tidigare varit involverade i verksamheter där tillstånd återkallats senare återkommer i nya bolag inom personlig assistans. IVO bedömer i dessa fall att historiken hos företrädarna är relevant för lämplighetsprövningen och kan innebära en risk för att liknande problem uppstår igen.

Ett exempel är ett ärende där två företrädare tidigare varit engagerade i en assistansverksamhet vars tillstånd hade återkallats efter omfattande ekonomisk misskötsamhet och brister i bolagets styrning. Kort därefter återkom de i ett nytt bolag som bedrev eller ansökte om att bedriva personlig assistans. Vid tillsynen konstaterade IVO att

flera av de problem som tidigare identifierats fortfarande fanns, bland annat brister i ekonomisk redovisning och bolagsstyrning. Myndigheten bedömde därför att företrädarna inte uppfyllde kraven på lämplighet och beslutade att återkalla tillståndet.

Flera brister i samma beslut

Genomgången av återkallelsebesluten visar att över hälften av besluten innehåller flera typer av brister samtidigt. Det innebär att ett och samma beslut kan omfattas av flera teman i analysen. I vissa ärenden kombineras exempelvis ekonomisk misskötsamhet med brister i styrning, ägarstruktur eller företrädarens lämplighet. I andra fall sammanfaller brister i registerkontroller med svag intern styrning eller tidigare misskötsamhet i andra bolag.

Felaktigt redovisad assistansersättning förekommer tillsammans med brister i kontroll och uppföljning.

I en stor del av besluten beskriver IVO felaktigt redovisad assistansersättning och stora återkrav från Försäkringskassan samtidigt som det finns oklarheter kring ägarförhållanden. I andra ärenden har personal anställts utan att utdrag ur belastningsregistret kontrollerats, samtidigt som verksamheten saknat fungerande rutiner för uppföljning och intern kontroll, såsom dokumentation, uppföljning av insatser och hantering av avvikelser, vilket kan innebära hälsorisker för brukaren.

Utbetalningsmyndigheten analyserar assistansanordnarnas styrelser i samverkan med IVO

Inom ramen för samverkan har IVO uttryckt ett behov av ökad kunskap om förekomsten av styrelseförändringar och ekonomiska belastningar hos företrädare i assistansbolag.¹⁹ Vår tematiska genomgång ovan visade att brister i styrning och lämplighet var den näst vanligaste orsaken till att tillståndet att bedriva personlig assistans dragits in. Vi har därför undersökt hur vanligt förekommande styrelseförändringar är och om det förekommer att företrädare har ekonomiska belastningar som kan ligga till grund för att ett tillstånd att bedriva personlig assistans återkallas.²⁰ Syftet är att undersöka om uppgifterna kan användas som indikatorer i Utbetalningsmyndighetens kontroller för att upptäcka felaktiga utbetalningar av assistansersättning.

19 I styrelse ingår följande funktioner: VD, vice-VD, Ställföreträdande VD, extern VD, extern vice-VD, extern firmatecknare, bolagsman, innehavare, komplementär, kommanditdelägare, representant, ordförande, vice ordförande, ledamot, verkställande ledamot, suppleant, delgivningsbar person, prokurator, föreståndare samt aktuarie. Vi har inte med revisorer och likvidatorer då dessa inte granskas av IVO.

20 Endast tillståndspliktig verksamhet har varit föremål för analysen.

I förstudien har Utbetalningsmyndigheten fått tillgång till IVO:s anordnarregister²¹, vilket vi har samkört mot Bolagsverkets register, där bland annat historiska och aktuella styrelseuppgifter finns. Styrelseuppgifterna har kompletterats med uppgifter som kan indikera oseriösa aktörer såsom konkurser, indragen F-skatt och förseningsavgifter vid för sent inlämnad årsredovisning.²² Dessa uppgifter motsvarar sådan ekonomisk misskötsamhet som granskas dels i IVO:s ägar- och ledningsprövning²³, dels i IVO:s tillsyn.

Styrelseförändringar är vanligt förekommande bland assistansanordnare

Under den granskade perioden 2019–2025 har styrelsen hos nästan hälften av assistansanordnarna med tillstånd från IVO på något sätt förändrats (tabell 1). Hos 127 anordnare har styrelsen förändrats en gång, hos 62 anordnare har styrelsen förändrats två gånger under den observerade perioden. Det finns anordnare där flera styrelseförändringar har gjorts, upp till 16 gånger under den observerade perioden. Sådana förändringar ska anmälas till IVO inom två månader.²⁴

Hela styrelser har bytts ut hos nära var tionde assistansanordnare.

Styrelseförändringar kan innebära att någon tillträder eller lämnar men också att hela styrelsen byts ut. Bland nästan 10 procent av assistansanordnarna har hela styrelsen bytts ut vid något tillfälle.

Det förekommer även att en person lämnar styrelsen utan att de ersätts. Således innebär en förändring inte alltid att nya, tidigare oprövade personer tillkommer. I drygt 90 procent av styrelseförändringarna har förändringen medfört att nya individer har tillträtt.²⁵

21 Enligt 5 § 1, lagen (2023:456) om skyldighet att lämna uppgifter till Utbetalningsmyndigheten, har IVO skyldighet att lämna uppgifter till Utbetalningsmyndigheten om tillstånd till och anmälan om att yrkesmässigt bedriva verksamhet med personlig assistans samt om ägare och ledning för sådan verksamhet.

22 Se exempelvis Ekobrottsmyndighetens checklista "VET DU VEM DU GÖR AFFÄRER MED?", <https://www.ekobrottsmyndigheten.se/wp-content/uploads/2022/08/checklista-elektronisk-formular.pdf>, 20260128.

23 IVO, Bedömningsstöd för lämplighetsprövning, s. 28ff.

24 UBM har ingen information om hur många av dessa som faktiskt anmält styrelseförändringar till IVO.

25 Denna tabell redovisas inte här men finns återgiven i metod- och tabellbilagan.

Tabell 1. Antalet styrelseförändringar hos anordnare för personlig assistans under perioden 2019–2025²⁶

Antal styrelseförändringar	Antal assistansanordnare
0	362
1	127
2	62
3	39
4	31
5	25
6	19
7	11
8	7
9	4
10	3
11	2
12	1
16	1
Summa	694

Källa: Utbetalningsmyndighetens samkörning av Bolagsverkets företrädarregister och IVO:s register av privata anordnare av personlig assistans.

Företrädare har belastningar som kan påverka tillståndet att bedriva assistans

Drygt 20 procent av assistansanordnarna har någon eller några företrädare som har en ekonomisk belastning^{27, 28}. I hälften av dessa fall har styrelsemedlemmen tillträtt senare, det vill säga efter den första styrelsen. Detta kan innebära att de nya medlemmarna inte har genomgått IVO:s ägar- och ledningsprövning då styrelseförändringar inte alltid anmäls till IVO. För cirka 15 procent av anordnarna, består styrelsemedlemmens belastning av konkurser och förseningsavgifter på grund av

²⁶ Datauttaget från IVO gjordes i november och från Bolagsverket i början på december varför uppgifterna inte fullt ut täcker helåret 2025.

²⁷ Med ekonomisk belastning menas här godkännandet för F-skatt återkallat, förseningsavgift på grund av för sent inlämnad årsredovisning eller konkurs. Vi summerar företrädarernas belastningar för respektive assistansanordnare.

²⁸ Det behöver inte nödvändigtvis vara just dessa företrädare som befann sig i styrelsen då bolaget fick indragen F-skatt, förseningsavgift eller försattes i konkurs, utan dessa företrädare har vid något tillfälle suttit i styrelsen för detta bolag. Se metodbilaga för utförligare beskrivning och motivering till detta.

för sent inlämnade årsredovisningar. Fem procent av assistansanordnarna har företrädare med koppling till ett organisationsnummer som har fått godkännandet för F-skatt²⁹ återkallat.

Vi har här endast analyserat anordnarens senaste styrelse, och inte tidigare styrelser. Vi summerar företrädares eventuella ekonomiska belastningar per anordnare vilket innebär att siffran i tabellerna nedan baseras på en eller flera personer i samma styrelse. Exempelvis i tabell 2 ser vi att 23 anordnare har en person i styrelsen med koppling till ett organisationsnummer som har fått F-skatt indragen. Fem anordnare har två fall av indragen F-skatt. Det kan vara två personer i styrelsen som har koppling till ett annat organisationsnummer som har fått F-skatt indragen men det kan även vara en person som har fått F-skatt indragen två gånger.

Tabell 2. Summan av antalet indragen F-skatt bland företrädarna hos en assistansanordnare för perioden 2019–2025³⁰

Antal indragen F-skatt	Antal assistansanordnare
0	657
1	23
2	5
3	1
6	1
10	1
18	2
42	1
45	1
59	1
71	1
Summa	694

Källa: Utbetalningsmyndighetens samkörningar av Bolagsverkets företrädarregister, IVO:s register av privata anordnare av personlig assistans och uppgifter från SKV om indragen F-skatt från Skatteverket.

²⁹ Godkännandet för F-skatt visar att du är en företagare som själv ansvarar för att betala in din preliminärskatt och egenavgifter på ersättning för utfört arbete. <https://skatteverket.se/foretag/drivaforetag/starta-ochregistrera/fochfaskatt.4.58d555751259e4d661680006355.html>. Hämtat 260420

³⁰ Datauttaget från IVO gjordes i november och från Bolagsverket i början på december varför uppgifterna inte fullt ut täcker helåret 2025.

Tabell 3. Summan av antalet förseningsavgifter för försenad årsredovisning bland företrädarna hos en assistansanordnare under perioden 2019–2025³¹

Antal förseningsavgifter	Antal assistansanordnare
0	597
1	27
2	28
3	13
4	5
5	7
6	1
7	2
8	3
9	1
11	1
18	1
28	1
39	1
96	2
221	1
247	1
255	1
280	1
Summa	694

Källa: Utbetalningsmyndighetens samkörningar av Bolagsverkets företrädarregister, IVO:s register av privata anordnare av personlig assistans och uppgifter från SKV om indragen F-skatt från Skatteverket.

³¹ Datauttaget från IVO gjordes i november och från Bolagsverket i början på december varför uppgifterna inte fullt ut täcker helåret 2025.

Tabell 4. Summan av antalet konkurser bland företrädare hos en assistansanordnare för perioden 2019–2025³²

Antal konkurser	Antal assistansanordnare
0	596
1	46
2	31
3	8
4	5
5	1
8	2
9	1
15	1
22	1
24	1
25	1
Summa	694

Källa: Utbetalningsmyndighetens samkörningar av Bolagsverkets register och IVO:s register av privata anordnare av personlig assistans.

Bolag under avveckling kan ha styrelseföreträdare kopplade till snabbavvecklare.

Det finns bolag som har som företagsidé att avveckla företag, så kallade snabbavvecklare. De är specialiserade på att avsluta företag och tar över ansvaret för att likvidera bolaget. Företrädare i dessa bolag har ovanligt många andra engagemang med konkurser, indragen F-skatt och förseningsavgifter. De förekommer även i vårt material, utan att detta nödvändigtvis innebär en ekonomisk belastning. Det rör sig om assistansbolag som är under avveckling eller föremål för pågående fusion, där snabbavvecklarna har företrädare i styrelsen för dessa bolag.

Dessa bolag tenderar att påverka indikatorerna vi använder för att identifiera ekonomisk belastning, vilket förklarar varför enskilda anordnare i tabellerna ovan

³² Datauttaget från IVO gjordes i november och från Bolagsverket i början på december varför uppgifterna inte fullt ut täcker helåret 2025.

uppvisar ett stort antal indragna F-skatter, konkurser och förseningsavgifter. Vi har därför exkluderat dem för att förbättra överskådligheten i figurerna nedan. Urvalet begränsas därför utifrån antalet engagemang i andra bolag som företrädarna har. Anordnare vars företrädare tillsammans har fler än 70 bolagsengagemang har utelämnats.³³

Det förekommer anordnare med hög ekonomisk belastning

Flera av indikatorerna för företrädarnas ekonomiska belastningar som vi använder samvarierar, det vill säga förekommer tillsammans.³⁴ Detta är naturligt eftersom indragen F-skatt och förseningsavgifter ofta kommer före en konkurs. Däremot så är samvariationen mellan antalet styrelseförändringar och indikatorerna för ekonomiska belastningar låg. Det finns inget samband mellan att anordnaren har många styrelseförändringar och att dess företrädare är ekonomiskt belastade.

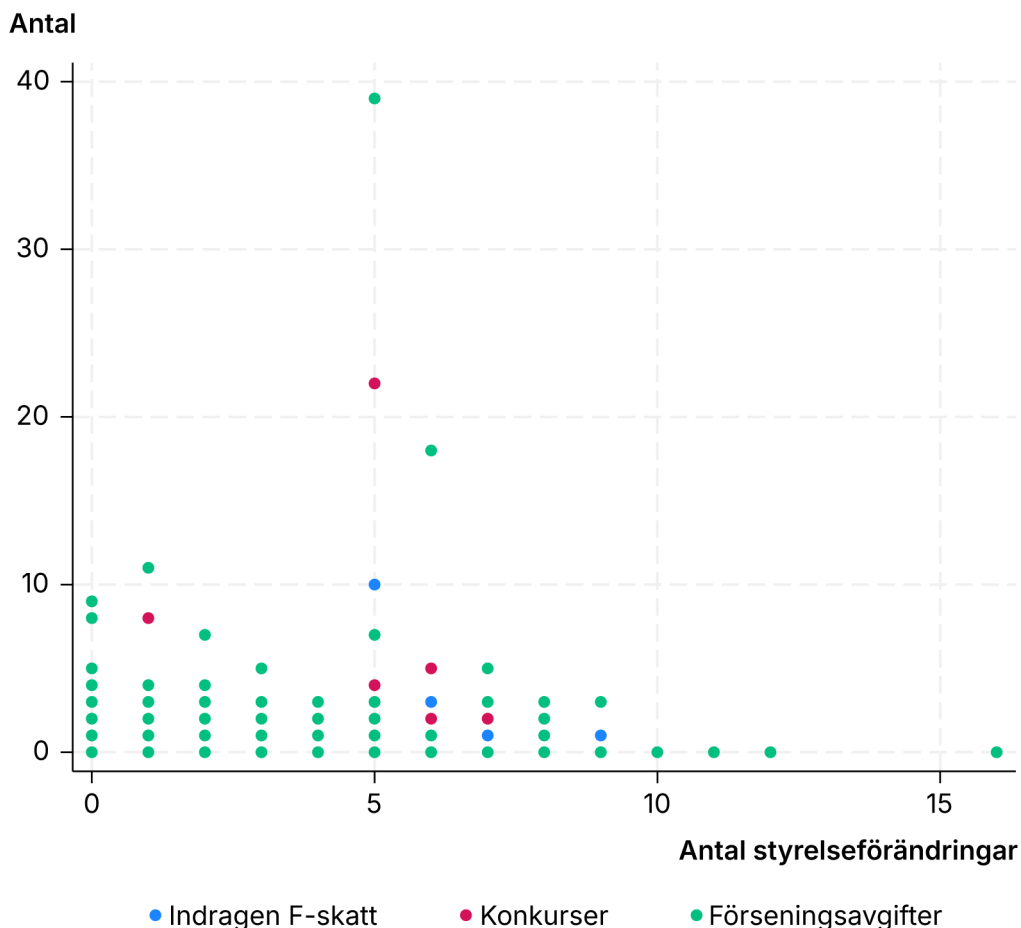
Det finns ingen tydlig samvariation mellan antalet styrelseförändringar och antalet indikatorer för ekonomisk belastning.

I figur 1 redovisas hur ledamöternas ekonomiska belastningar förhåller sig till antal styrelseförändringar. Anordnare vars ledamöter har fler än 70 engagemang tillsammans har utelämnats för bättre överskådlighet. Figuren visar att det inte finns någon tydlig samvariation mellan antalet styrelseförändringar och antalet indikatorer för ekonomisk belastning styrelseledamöterna har tillsammans. Antalet konkurser, återkallade godkännanden för F-skatt eller förseningsavgifter som företrädarna har ökar alltså inte generellt med antalet styrelseförändringar. Samtidigt finns det anordnare som sticker ut med relativt stora avvikelser när det gäller antalet företrädare som har fått förseningsavgifter, återkallade godkännanden för F-skatt och konkurser.

³³ Det är i någon mån ett godtyckligt val som gjorts för att få en överskådlig bild. Att exempelvis öka antalet engagemang till 150 tillför marginellt fler punkter som indikerar ekonomiska belastningar. Nästa kluster kommer där antalet engagemang överstiger 2000 och i detta segment finns avvecklingsbolagen representerade. 25 stycken anordnare exkluderas i figurerna.

³⁴ För en utförligare redovisning av samvariationen se tabell C i metod- och tabellbilagan där redovisas korrelationer mellan indikatorerna. Korrelationsanalysen har gjorts på det begränsade urvalet där summan av styrelseledamöternas engagemang är mindre än 70.

Figur 1. Assistansanordnare. Summan av företrädarnas ekonomiska belastningar i förhållande till antalet styrelseförändringar anordnaren har haft under perioden 2019–2025

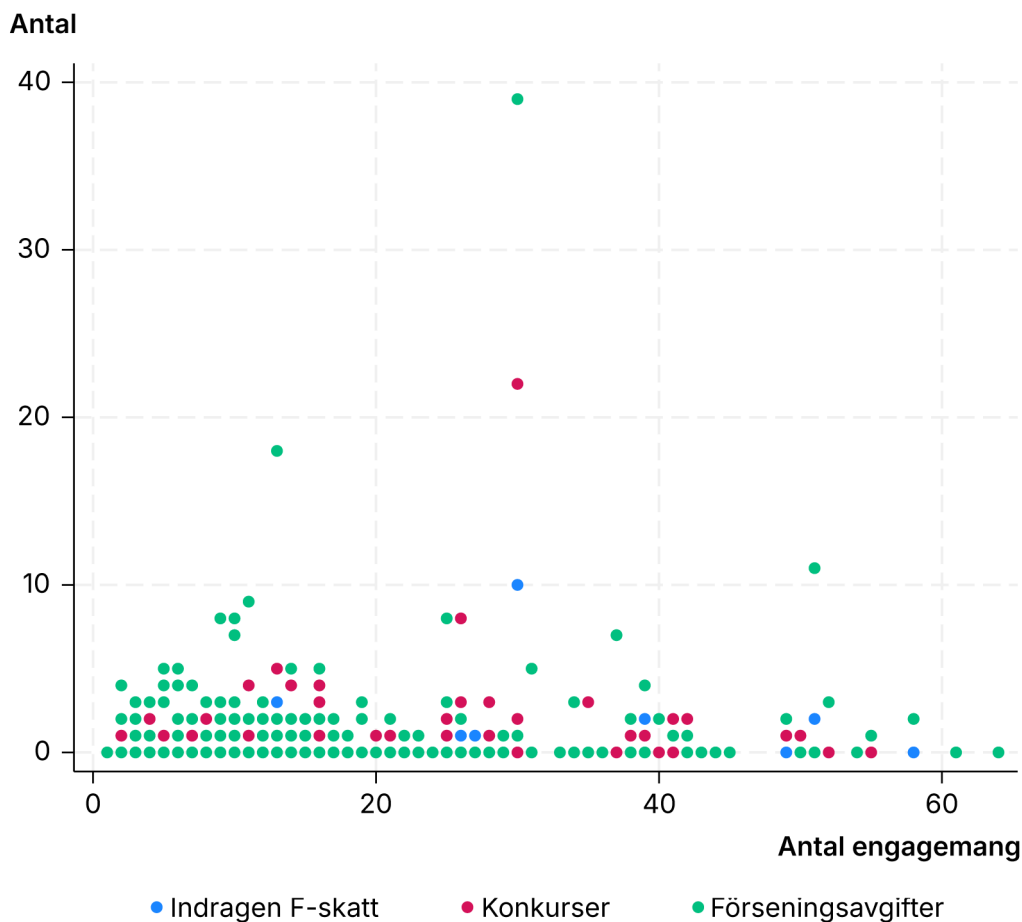


I figur 2 illustreras de olika indikatorerna för ekonomisk belastning i förhållande till antal engagemang som företrädare för en assistansanordnare har tillsammans. Även här har anordnare vars ledamöter tillsammans har fler än 70 engagemang utelämnats för bättre överskådlighet.

Det finns inget tydligt samband mellan antal engagemang som styrelseledamöterna har och antal ekonomiska belastningar.

Även här finns det anordnare med relativt stora avvikelser, exempelvis avseende antalet förseningsavgifter, återkallade godkännanden för F-skatt och konkurser. Avvikelserna är i vissa fall så omfattande att de kan vara oförenliga med tillståndet att bedriva personlig assistans, men en sådan bedömning kräver ytterligare granskning.

Figur 2. Assistansanordnare. Summan av företrädarnas ekonomiska belastningar i förhållande till summan av företrädarnas antal engagemang under perioden 2019–2025



Notera: Punkterna representerar en assistansanordnare, men varje anordnare kan representeras av flera punkter i figuren, en för varje ekonomisk indikator.

Dataanalysen av styrelseledamöter föranleder underrättelser till IVO

Utbetalningsmyndighetens analys av återkallade tillstånd att bedriva personlig assistans visar att ekonomisk misskötsamhet i kombination med felaktig hantering av allmänna medel i form av assistansersättning är det mest framträdande temat. Genom att samköra register från IVO, Bolagsverket och Skatteverket ser vi att styrelseförändringar är relativt vanliga. Det finns därför en risk att IVO inte får kännedom om nya företrädare med ekonomiska belastningar från andra engagemang, då styrelseförändringar inte alltid anmäls till IVO.

I några fall bedömer vi att styrelsens ekonomiska belastningar motiverar till att Utbetalningsmyndigheten startar en inledande granskning. Om granskningen visar att det finns risk att assistansersättning tillfaller oseriösa anordnare kommer Utbetalningsmyndigheten i dessa fall att skicka underrättelser till IVO. Syftet är att förhindra att assistansbolag som inte uppfyller kraven för att bedriva personlig assistans felaktigt får del av offentliga medel i form av assistansersättning. Underrättelserna skickas med stöd av 3 § lagen (2023:455) om Utbetalningsmyndighetens granskning av utbetalningar. Enligt granskningslagen ska Utbetalningsmyndigheten underrätta Inspektionen för vård och omsorg om det finns anledning att anta att lämpligheten att bedriva verksamhet med personlig assistans kan ifrågasättas när det gäller någon som har tillstånd enligt 23 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Utbetalningsmyndigheten föreslår även att Bolagsverket undersöker möjligheten att systematiskt lämna uppgifter om styrelseförändringar till IVO så att IVO kontinuerligt kan bedöma företrädarnas lämplighet.

Kontaktperson

Krister Sund

Analytiker, Utbetalningsmyndigheten
krister.sund@ubm.se

Referenser

BRÅ (2025), Företag som brottsverktyg Upplägg, systemsårbarhet och kopplingar till den kriminella miljön. Rapport 2025:20.

Ekonomistyrningsverket (2023), Omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen. Rapport 2023:22.

Försäkringskassan (2023), felaktiga utbetalningar av assistansersättning, merkostnadsersättning och omvårdnadsbidrag. PM 2023:11.

Försäkringskassan (2025), Årsredovisning.

IVO (2026), Vad har IVO sett 2025?

IVO (2025), Bidrag till att utveckla det brottsförebyggande arbetet, Redovisning av regeringsuppdrag (Ju 2024/02612), s. 10.

IVO (2020), Förslag till åtgärder gällande oseriösa assistansanordnare.

IVO, Bedömningsstöd för lämplighetsprövning.

Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Polisen (2023), Assistansbedrägerier, Tematisk rapport.

Regeringsuppdrag S2024/00041, Uppdrag om förstärkt tillsyn av välfärdsbrottslighet inom omsorgen.

Socialtjänstlag (2001:453)

Socialdepartementet, promemoria S2018/00301/FST, Personlig assistans. Analys av en kvasimarknad och dess brottslighet.